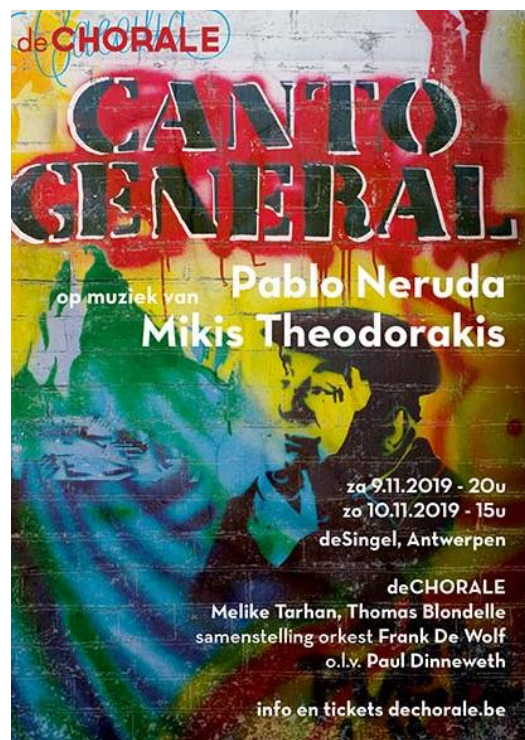

IN DIT NUMMER

Vakantie	1
Grenzen verleggen met Barber, kruiswoorden oplossen met Haydn	4
Reflecties van een soliste	7
Festival Internazionale Corale Verona	8
Het huis van Julia	9
De Canto General: geen 'gatto' om zonder handschoenen aan te pakken	12
Hoe vang je een tenor?	14
World Choir Games	17
Oplossing kruiswoordraadsel	19
Werkten mee	20

VAKANTIE

De vakantie staat voor de deur, ook voor deCHORALE. Maar zelfs dan zitten we niet stil. Eerst verzorgen we de huwelijksmis van Peter Maus in de kathedraal. Een muzikaal feest waar we aan een bijzonder doelpubliek kunnen tonen wat deCHORALE momenteel waard is. Los van de huwelijksviering zal er zeker kritisch geluisterd worden. Dit is een reden te meer om ervoor te zorgen dat we dit tot in de laatste noten uitermate verzorgen. Een beter cadeau voor Peter en Dolores bestaat er die dag zeker niet. Alvast bedankt aan de talrijke koorleden die zich hebben opgegeven en zich hiervoor ten volle inzetten.

Onmiddellijk nadien vertrekken we met een grote groep naar het koorfestival in Verona. Voor deCHORALE is het lang geleden dat we een dergelijke uitstap konden organiseren. Een deelname aan een koorfestival in het buitenland stond bij mijn weten zeker niet op de agenda de afgelopen 40 jaar. Het zal een vermoeiende reis worden maar meer dan de moeite waard. Ik wil hierbij alvast Ann Marinus bedanken die de praktische organisatie van deze reis op zich heeft genomen. We gaan ons in Verona laten horen op een manier die origineel zal zijn en voor het publiek boeiend moet worden. Het door Paul gekozen gedurfde programma waarbij we alleen a capella werken zullen zingen is een grote uitdaging voor het koor, maar toont tot wat wij in staat zijn. Het tilt het koor meteen ook op

naar een nog hoger niveau. Nu al een grote waardering voor iedereen die deze uitdaging aangaat en thuis aan de slag gaat met de vele tips die tijdens de repetities zowel door Paul als door Kristien gegeven worden. Verona kan op die manier een mooie plaats innemen in de palmares van deCHORALE.

Na de Verona-reis is het echt vakantie tot 22 augustus, de eerste repetitie na de vakantie. We zullen tijdens deze repetitie zeker moeten werken aan het optreden op de cultuurmarkt van 25 augustus om 11u30. En zo gaan we het najaar in om volop de Canto General onder controle te krijgen, zowel muzikaal als ritmisch als taalkundig. Het verplichte koorweekend begin oktober zal ons alweer de nodige tijd en ruimte geven om ons najaarsconcert tot een groot succes te maken. Misschien er toch nog even aan herinneren dat u moet inschrijven voor het koorweekend. Tot hiertoe heeft een deel van het koor nog niets laten weten terwijl het een verplichte activiteit is. Overigens loopt de ticket verkoop voor het derde concert ook al zeer vlot wat zeker een motivatie mag zijn om ons zeer goed voor te bereiden.

Ik wens iedereen heel graag een rustgevende vakantie toe met veel mooie, gezellige hoogtepunten, ook op muzikaal vlak !

Karel Van Cauwenberghe

Voorzitter deCHORALE

VEEL GELUK
samen

Gefeliciteerd

VAN DE LIEFDE WIL IK ZINGEN
VAN DE LIEFDE IS MIJN LIED
VAN DE LIEFDE WIL IK ZINGEN
ANDERS ZING IK LIEVER NIET

VAN DE LIEFDE WIL IK ZINGEN
OMDAT LIEFDE LEVEN IS
WAT DE LIEFDE IS VOOR LEVEN
DAT IS HET WATER VOOR DE VIS.

TOON HERMANS

GRENZEN VERLEGGEN MET BARBER, KRUISWOORDEN OPLOSSEN MET HAYDN.

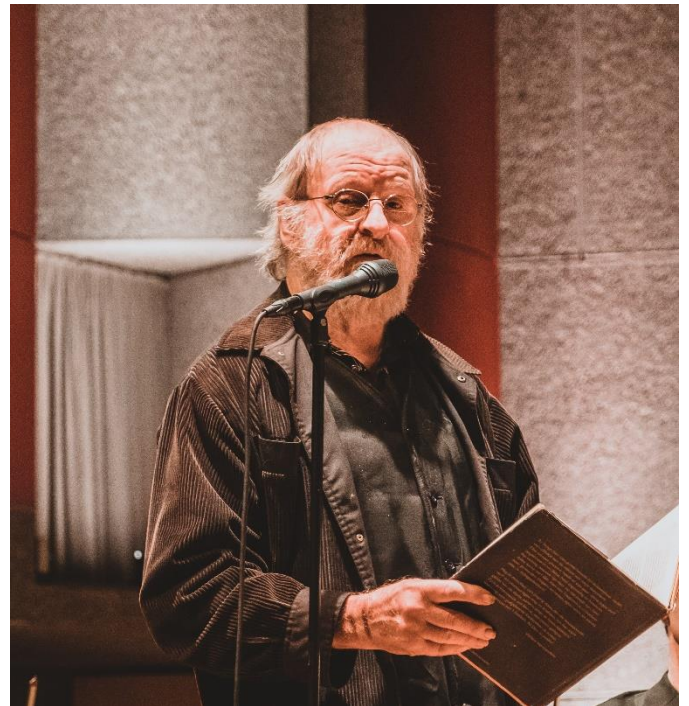
E-s i-s-t volbra-ch-t: eerst de krachttoer Barber en daarna Haydn.

Terwijl ik dit schrijf rennen drie hazen door mijn tuinbeeld, een spoor van chocoladen eitjes achter zich latend en *“Fijne Paas”!* roepend (we zijn in Nederland). Pasen in, Pasen uit. En het is niet omdat we in het post-truth tijdperk leven dat u mij niet moet geloven! Dit stuk zal eens te meer de historische kritiek glansrijk weerstaan, zeker weten.

Het is niet voor de eerste keer, dit relaas starten met een referentie naar het repetitieproces. Dit vormt immers het fundament van een goed concert, veel meer dan het dagelijkse individuele studie-uur thuis dat elke koorzanger trouw en gedisciplineerd invult. Origineel van aan de start: *“So steigen wir ein”*, het stemcoach-equivalent van *“We stegen met een zucht”*. Volgden: wetenschappelijk uitgepuurde inzingoefeningen, spirituele rek-en-strek, anaerobe ademhalings-training, molentjes, meditatieve oefeningen op *Rrrr-Agnus* in een vierstemmige canon en nog meer doelgerichte en doeltreffende exercitie. Eigenlijk voer voor een Doctorandus in de Kunsten, we suggereren het maar.

Weken, ja maanden achtereen deden we alweer niet wat Onze Dirigent ons vroeg, namelijk naar hem kijken en alert reageren. *“Blick auf uns”* zongen wij telkens, als een onbezonnen meute, *“Blick auf mich”* de

wanhoopskreet van Paul die daar op volgde. Beide partijen wisten dat dit op het concert dik in orde zou zijn en dat was het ook. De raccord in deSingel was nog net iets te vroeg maar in Sint-Anna was het perfect: toen Paul de akoestiek ging checken was zelfs een kleine beweging in zijn haardos voldoende om ons een nuance te laten zingen. En zoals Willem V. zei: *“Ook voor die kleine zonden heeft Jezus zijn leven gegeven.”*

Volop spanning voor het eerste concert. Hugo had alweer voor een sfeervolle regie gezorgd. Hier kan ik verder niets over zeggen vermits het ons verboden werd om naar de projectie te gluren tijdens het concert. Frie (PS06) maakte zeer mooie

rode lichtbakens waarvan er na elk kruiswoord eentje gedooft werd.

DeSingel zat helaas niet vol, dat was even schrikken toen we opkwamen. Maar goed, ook voor minder mensen moet je je stinkende best doen. De vreugde van het zingen van deze prachtige muziek was er niet minder om. Ten andere, 554 luisteraars, daar zou menig podiumkunstenaar voor tekenen. Sint-Anna-ten-Drieën zat zondag stampvol, er moesten overhaast stoelen worden bijgezet.

Eerst het *Agnus Dei* van Barber, zijn eigen bewerking van het *Adagio for strings* (1936), waarmee hij de spiritualiteit van zijn werk volle ruimte gaf. “What doesn’t kill you makes you stronger”, moet Paul gedacht hebben. Door collega’s was hij gek of op zijn minst roekeloos verklaard omdat hij een hondertal amateurs dit moeilijke werk wou laten zingen, a cappella dan nog. Want zo stond het onderaan het eerste blad zoals de kleine lettertjes van de verzekering: “If the chorus is large and expert enough, may be sung *a cappella*”. Spontaan organiseerden zij een tiercé op de catastrofale afloop. Gelukkig gaf het geloof van Onze Dirigent in zijn kudde ons de nodige kracht. En wellicht hebben de Roze Zusters van Steyl voor ons gebeden.

Hoe dan ook, we deden het voorbeeldig. Een beetje ondervoed op het einde en met danig verzuurde stembanden, dat wel. Al die vreemde modulaties en dissonanten die uiteindelijk wel oplosten, het leek een soort schaduwboxen. De alten deden met hun “Dona nobis pacem” als het ware het licht uit, de backing vocals van de andere

stemmen ondersteunden muisstil met “Miserere”. Er had natuurlijk nog meer nuance in gemogen (voor de diepgang, mensen!) maar ja, 17 crescendo’s-en-diminuendo’s, dat is verdomd veel voor een stuk van nog geen 10 minuten. Het hele koor kampte bovendien met een posttraumatische stress stoornis (PTSS) doordat Peter wekelijks na het wegsterven van de laatste klanken keihard het (juiste) slotakkoord op de piano aansloeg. Deze confrontatie verwachtten wij dus ook op het concert en je zag ons bij voorbaat inkrimpen. Er volgde enkel een warm applaus...

De Wet van Barber

De stiltes zijn het belangrijkste in de partituur.

De Extreme Consequentie van de Wet

Een niet zingend koor is op zijn best.

Die Sieben Letzten Worte Unseren Erlösers Am Kreuze van Joseph Haydn. Net als bij Barber een latere bewerking van een oorspronkelijk instrumentaal werk (uit 1786). Het achterliggende 2000 jaar oude verhaal gaat over een zoon die niet naar zijn moeder luistert, hoe actueel kan een

thema zijn. *Das sage dich als Mutter...* Het opus pingpongt in fragmenten (-jes) van solisten naar koor en terug. Daardoor kregen we tijdens de repetitie nooit een goed zicht op wat het nu eigenlijk was en duurde het behoorlijk lang – meer bepaald tot het beluisteren van de pianoversie – tot de vonk bij mij oversloeg. Daarna was ik onvoorwaardelijk fan. Willem Vermandere leidde elk onderdeel in met een scherpe meditatie rond het kruiswoord. Ketters en choquerend, oordeelt hij zelf, en hoe wij vrome zangers daar tegenover staan? Hoe? Wij zongen al zonder verpinken Neuken! Beuken! Rampetampen! (Valcke, Pygmalion).

Voor wie nog twijfelt: Jezus was een tenor! Waar Bach steeds bassen inzette, zag Haydn het licht. Dat leverde o.a. een aangrijpend *Ach, mich dürstet* op. Hoe kan je zo mooi over een primaire behoefte zingen? En dan het wondermooie *In deine Hände*, dat deed denken aan “Aus Liebe” uit de Mattheuspassie. De fantastische solisten stonden als de Daltons in oplopende lengte.

Ook de koorzangers waren perfect in wassende grootte opgesteld nadat ze door de stemafgevaardigden tot op de millimeter nagemeten waren. Het moet ook gezegd, in alle bescheidenheid, natuurlijk: de 16 tenoren waren sonoor en solide. Dat kwam door het lef dat hen door Kristien aangepraat was tijdens een speciale pep-sessie maar ook door de opstelling in falanx in het centrum van het koor. Na Les Six nu ook Les Seize!

Zoals naar het einde van elk concert toe telkens een zekere nostalgie opdoemt, is er tegelijk het verlangen naar een soort concertante *rewind*-knop. Zoals een vriendin schreef: zij had zin om op te springen en “opnieuw!” te roepen toen de laatste noot weggeëbd was.

Nu, na Barber is the sky the limit, zo schat Onze Dirigent het in. Ik ben graag geneigd hem te geloven.

En verder: wie zijn stem nogmaals goed wil gebruiken kan dat alvast op zondag 26 mei.

Ann D’Haese (T11)

PS 1. B20 vroeg uitdrukkelijk om niks over hem te schrijven. Check, Jan!

PS 2. T08 vroeg uitdrukkelijk naar de beloofde eervolle vermelding voor het bewaren van mijn verloren Barber-partituur. Check, Stefaan!

REFLECTIES VAN EEN SOLISTE DIE DEELNAM AAN HET CONCERT VAN DECHORALE OP 31 MAART 2019

Ik sprak op zondag met Noëlle Schepens na het concert in Sint Anna-ten-Drieën. Dit vertelde ze:

“Ik hoorde jullie Barber repeteren vandaag en ik dacht: dat zit echt goed. Jullie klinken ook zo heel erg compact. Die groep zit helemaal mooi in elkaar.

Ik ken Paul natuurlijk al erg lang. Maar het is mijn eerste samenwerking met deCHORALE. Ik was heel erg blij met de keuze van de andere solisten. Het klikte qua sound, maar ook kwamen we zeer goed overeen.

Wat heel aangenaam is, is dat jullie zo ongelooflijk goed georganiseerd zijn. Als ik

in het professionele milieu of met een ander amateurkoor een concert doe, dan moet ik veel dingen zoeken. Waar is dit of dat? Hier worden bonnetjes gebracht, staat water klaar ... Ik kan me gewoon bezig houden met waar ik me moet mee bezig houden.

Ja, een nieuwe samenwerking zie ik echt wel zitten.

Ik zou zeggen: Proficiat Paul, proficiat bestuur van deCHORALE, proficiat coaching, proficiat aan alle zangers!”

Annemie Nelis A23

Festival Internazionale Corale Verona Garda Estate

deCHORALE gaat op koorreis van 9 tot en met 15 juli naar Italië. Daar zullen ze deelnemen aan het FESTIVAL INTERNAZIONALE CORALE VERONA GARDA ESTATE. Reden om eens in te zoemen op dit festival.

Het **FESTIVAL INTERNAZIONALE CORALE VERONA GARDA ESTATE** vindt jaarlijks plaats in juni en juli in verschillende kleine dorpjes aan de oevers van het Gardameer en in de provincie Verona Brescia, Mantua en Vicenza. Deze plaatsen zijn gekend voor hun rijke historie, cultuur en mooie landschappen.

Het festival heeft geen concurrentieel karakter maar heeft als doel om verschillende muzikale culturen uit landen van over de hele wereld samen te brengen. De verscheidenheid aan locaties en de bijzondere focus op culturele steden (het programma inclusief concerten in kerken, op pleinen, in theaters en antieke villa's) en het enorme repertorium gebracht door deze koren trekt veel belangstelling en bijval van het publiek en vormen fijne momenten van artistieke en culturele ontmoeting.

Opgericht in 2007 viel het festival al meteen in de smaak. Het festival mocht van meet af aan vele koren uit alle continenten ontvangen. Momenteel behoort het Festival onder de meest gewaardeerde festivals in Italië en Europa. De belangrijkste factoren van dit snelle

succes zijn het rijke aanbod van concerten van gerenommeerde koren die gebracht worden in de mooiste kunststeden van Noord-Italië. Zij vormen ook een mooie gelegenheid tot uitwisseling en het onderhouden van vriendschappelijke relaties met andere koren.

Het **FESTIVAL INTERNAZIONALE CORALE VERONA GARDA ESTATE** is verdeeld in drie sessies.

Elke sessie wordt bijgewoond door 8 à 10 koren. In totaal zullen er maximaal 30 koren van over de hele wereld deelnemen. Elk deelnemend koor geeft vier concerten, één voorstelling elke dag telkens in een andere stad of dorp. De concerten zullen plaatsvinden in theaters, kerken of pleinen geschikt voor koorconcerten. Bij elk concert zullen er normaal gezien twee of drie koren concerner.

Elk koor voert een a capella programma van 20 à 30 minuten uit. Dit programma is naar eigen keuze en kan zowel uit profane als religieuze werken bestaan. Aan het eind van elk concert zullen alle koren twee nummers samen brengen, nl. 'Ode an die Freude' en 'Signore del cime'.

deCHORALE zal op volgende plaatsen optreden:

1. Chiesa S. Stefano – Bedizzole
2. Pieve di S. Pancrazio – Montichiari
3. Chiesa di Bovolone
4. Chiesa S. Pietro e Paolo – Porto di Legnago

HET HUIS VAN JULIA IN VERONA: VEEL LIEFDE (EN EEN BEETJE BEDROG)

Feit: er zijn veel interessantere dingen te zien en te beleven in Verona dan een bezoek aan Julia's huis (of, in het Italiaans Casa di Giulietta). En laten we eerlijk wezen: het hele idee van een huis waar Julia echt gewoond zou hebben, is één grote fantasie.

Even uitleggen:

Julia's huis (in de *Casa di Giulietta*, *Via Capello 23 in Verona*) zou het huis zijn waar Julia (de Julia uit het wereldberoemde liefdesverhaal van Shakespeare *Romeo and Juliet*) gewoond zou hebben. Het balkon van het huis zou zelfs de plek zijn waar de twee jongelingen voor het eerst hun liefde voor elkaar verklaarden.

Vandaag is het huis van Julia één van de meest populaire bezienswaardigheden van Verona en kent het elk jaar duizenden bezoekers van over heel de wereld. Het huis speelde ook een belangrijke rol in de film *Letters to Juliet* (uit 2010, met Amanda Seyfried en Vanessa Redgrave), waardoor de plek nog meer bekendheid kreeg.

Op zoek naar liefde en geluk?

In de film lijkt het kleine binnenkoertje van Julia's huis een oord van rust, netheid en liefde. In werkelijkheid is het koertje volgestouwd met toeristen die elkaar verdringen onder het balkon en rond het standbeeld van Julia. Ben je op zoek naar geluk in de liefde dan kan dat standbeeld je goed op weg helpen. Raak dan in elk geval even de rechterborst van de bronzen Julia aan; dat schijnt geluk te brengen in de liefde ...

Een ander opvallende 'bezienswaardigheid' is de muur bedekt met kauwgum en kleine liefdesbriefjes achtergelaten door de bezoekers.

Poseren voor de liefde

Binnen in het huis zelf krijg je een idee hoe mensen zoals Julia en haar familie geleefd moeten hebben. Je kunt er zelfs het bed van Julia bewonderen. Natuurlijk is het niet écht haar bed maar het exemplaar dat gebruikt werd om een liefdesscène te draaien voor een andere film, *Romeo and Juliet* (1968) van Franco Zeffirelli.

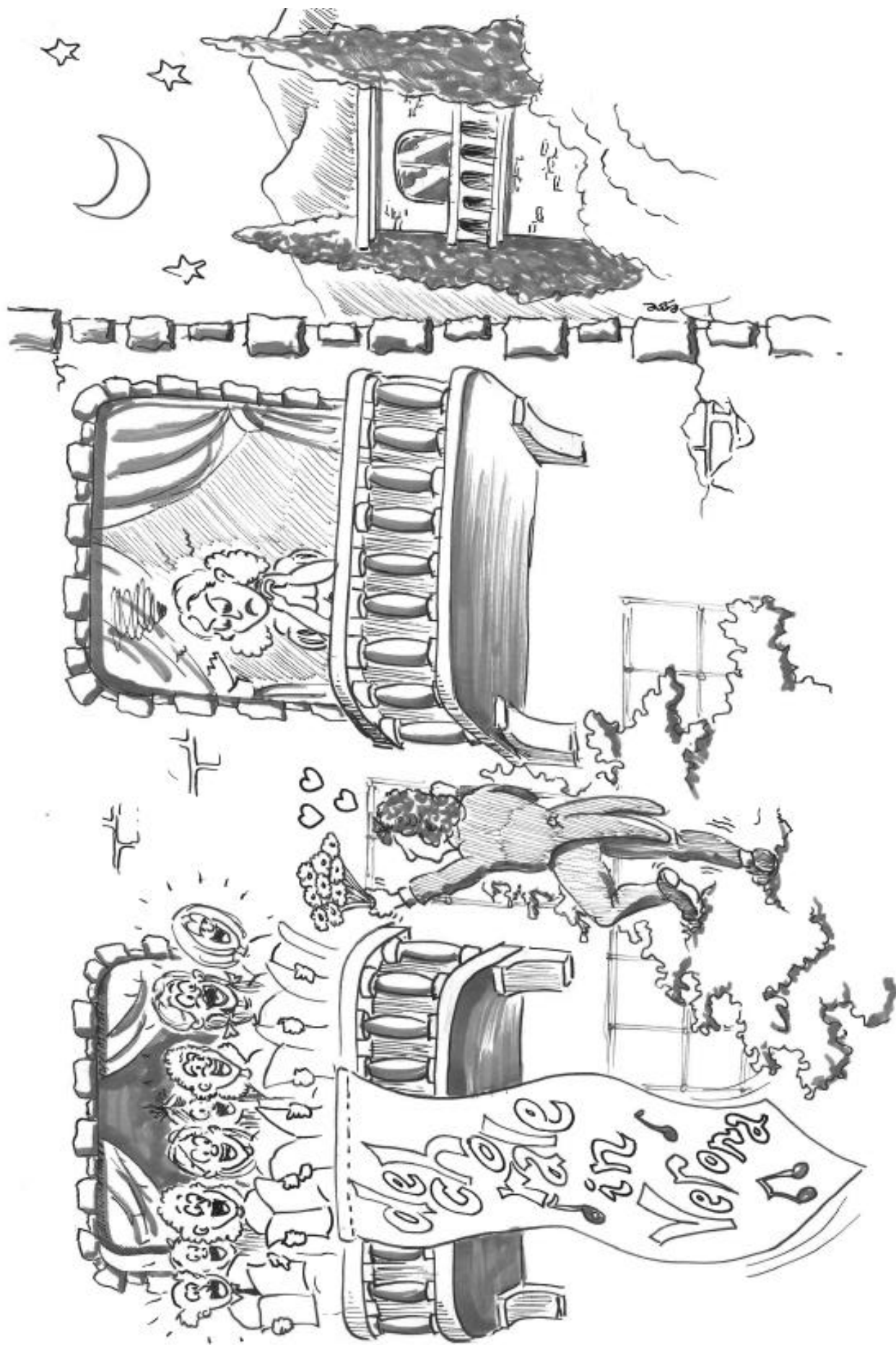
Verder zijn er binnen ook een aantal computers beschikbaar, voor het geval je de behoefde zou voelen jouw liefde te uiten en een liefdesbrief wil schrijven.

De belangrijkste reden waarom je echter het huis ook van binnen wil zien, is het balkon en de leuke foto's die je hoopt te maken (niet van de massa toeristen onder het balkon, maar jijzelf op het balkon natuurlijk, net als Julia).

Bedrogen door Julia?

Al dat liefdesgeweld is natuurlijk heel erg mooi, maar Romeo en Julia hebben nooit bestaan, de twee lovers zijn geboren uit de fantasie van William Shakespeare. Shakespeare himself heeft Verona trouwens nooit bezocht en het beroemde balkon is niet stokoud maar werd in de 20ste eeuw aan het huis bijgebouwd. De stad Verona kocht het huis in 1905 van de familie Dal Capello. Toeval wil dat Capello and Capuleti (de familienaam van Julia) een beetje op elkaar lijken. Het duurde dus niet lang vooraleer het idee geopperd werd om het huis als dat van Julia te lanceren. Op het balkon kan je ook trouwen. Het balkon en het veertiende-eeuwse huis van Julia zijn nog niet zo lang geleden door de gemeente Verona toegevoegd aan de lijst huwelijkslocaties.

DE CANTO GENERAL: GEEN “GATTO” OM ZONDER HANDSCHOENEN AAN TE PAKKEN!

Enige tijd geleden werd ik aangesproken door Marc van Buul en Dirk Van Daal of deCHORALE bereid en geïnteresseerd was om zijn medewerking te verlenen aan de uitvoering van de beroemde Canto General van Mikis Theodorakis.

De titel riep bij mij vage herinneringen op aan mijn jeugd en vooral ook de periode dat mijn zus (toen ook nogal gevoelig voor de flower power beweging ☺) vrij veel dweepte met deze Griekse en ook wat controversiële componist.

Ook herinnerde ik mij dat Walter van Rijsbergen dit werk ook erg genegen is en er zelfs een uitvoering van heeft meegedaan waarvan enkelen van ons de cd-opname gekregen hebben.

Mijn eerste reactie was eerder afwachtend (een beetje weigerachtig zelfs; de Canto is nu niet onmiddellijk een typische Chorale-score...).

Wat onderzoekwerk, alsook het inkijken van de score hebben me echter overtuigd dat dit een hele uitdaging zou zijn, vooral dan op ritmische vlak (niet direct het koor zijn sterkste kant), naast de grote hoeveelheid Spaanse tekst (top-poëzie van Pablo Neruda!).

Marc Van Buul wist ons tevens te vertellen dat hij dit werk al jaren probeert op de Bühne te krijgen en hoopte dat het deze keer zou lukken; zijn ontembare

overredingskracht deed de rest en na enkele vergaderingen besliste het bestuur om er mee onze schouders onder te zetten. Ondertussen zijn we al vele maanden verder en zal het de enthousiaste koorzangers duidelijk geworden zijn dat er met deze partituur meerdere hindernissen te nemen zijn!

Allereerst blijkt het uitvoeringsmateriaal van bedenkelijke kwaliteit: diverse lettertypes, soms zeer kleine tekst, behoorlijk wat technische fouten, vreemde lay out, los huurmateriaal (wat ons deed besluiten een eigen score aan te maken),... Ook is het volledige werk wel erg lang (en dikwijls nogal eentonig of langdradig) zodat er besloten werd om delen eruit weg te laten of in te korten; niet steeds eenvoudig want de eenheid moet bewaard worden en het moet ook nog boeiend genoeg blijven voor het publiek. Overigens maakte de componist zelf een eigen selectie bij diverse uitvoeringen onder zijn leiding.

Muzikaal is het werk interessant omwille van de orkestratie (veel slagwerk, gitaren en fluiten, eventueel ook de typische bouzoukis, 2 piano's) en de behandeling van de tekst.

Theodorakis kiest er immers voor om de sterke taal van Neruda ook vocaal weer te geven vanuit de tekstprosodie, dikwijls geïnspireerd door de Griekse volksmuziek.

In het voorwoord van de omvangrijke directiescore (bijna 1000 blz!) hamert hij erop om de metronoomaanduidingen uiterst precies te hanteren, precies om het eigen karakter van de (soms gescandeerde) tekst maximaal te respecteren.

Bij de creatie koos hij dan ook voor de toen nog onbekende Maria Farantouri, een niet klassiek geschoolde stem die dit soort muziek een heel aparte toets wist te geven. Zeker de moeite om eens te googelen naar enkele van deze historische opnames. De dame was trouwens vorig jaar nog te gast in de Roma; haar voorwaarden voor een uitvoering met ons waren net iets te hoog gegrepen, nog los van haar ondertussen vrij hoge leeftijd.

Voor onze uitvoering kozen we voor Melike Tarhan, een folkzangeres uit het Gentse die vanuit haar Turkse roots ongetwijfeld een eigen toets aan deze muziek zal kunnen geven.

En de ons ondertussen vertrouwde Thomas blondelle wilde absoluut de mannelijke solo-rol voor zijn rekening nemen, ondanks mijn voorbehoud voor de tessituur (is geschreven voor een bariton!). Benieuwd wat dat zal geven!

Het is fantastisch om vast te stellen hoe jullie opnieuw vol enthousiasme aan de studie van deze niet te onderschatten partituur begonnen zijn, mede ondersteund door enkele experts binnen het koor voor de Spaanse uitspraak!

Momenteel ligt de focus nog eerst op de concertreis naar Verona (en het opluisteren van Peters trouw 😊) maar vanaf augustus nemen we de Griekse draad weer op!

De Canto ligt wat buiten de comfortzone van de CHORALE maar precies daar ligt er alweer een groeikans voor het koor.

Mogelijks kunnen we er ook nog een breder publiek mee aantrekken, want een beetje buiten onze verwachting springt deze programmatie nu al in het oog: de 2 geplande concerten zijn omzeggens uitverkocht zodat we besloten hebben om op zondagavond 10 november nog een 3^e uitvoering toe te voegen!

Ongetwijfeld een nog grotere stimulans om er stevig tegenaan te gaan en in het najaar (alweer) een tot de verbeelding sprekende uitvoering te brengen.

Paul

HOE VANG JE EEN TENOR?

DeCHORALE streeft voortdurend naar een evenwichtige verhouding van de 4 stemroepen. En toch blijft het aantal tenoren ondermaats. Dat heeft tot gevolg dat voor iedere uitvoering een tenor nauwelijks kan gemist worden.

Bij iedere auditie wordt hoopvol uitgekeken naar één of meerdere kandidaat-tenoren. En dat is een zorg bij de meeste koren.

Uit een recent onderzoek van het ZINGmagazine -het blad voor zingend Nederland en België- over de koren in Nederland blijkt dat dit probleem daar net zo goed voorkomt. Ondanks het feit dat bij onze noorderburen een groot deel van de Christelijke bevolking nog wekelijks enthousiast meezingt in kerkkoren, zoeken ze ook daar naar een oplossing.

Onder de titel van ZINGmagazine - **Hoe vang je een Tenor?** vroegen de onderzoekers zich af waarom er zoveel koren problemen hebben met werven van tenoren: zijn tenoren dan een uitstervende stemsoort?

Aangenomen wordt dat een gemiddeld gemengd koor volgende stemverhouding heeft:

7 sopranen, 7 alten, 4 bassen en 2 tenoren. En het is een realiteit dat er minder zingende mannen zijn dan vrouwen. En je vindt nog eerder een bas of bariton dan een tenor.

Waarom hebben zoveel koren problemen met het werven van tenoren? Daar moet

toch een reden voor zijn. Zijn tenoren een uitstervende stemsoort?

Zou er iets anders aan de hand zijn waarom zich minder tenoren aanmelden?

Een hoogleraar Stem- en Spraak-geneeskunde, een muzikaal adviseur en enkele notoire dirigenten geven een aantal adviezen om een antwoord te bieden.

Een aannemelijke fysiologische verklaring voor het gebrek aan tenoren bestaat niet.

Het is wel aannemelijk dat getrainde stemmen een rol spelen. Vroeger zongen de mensen vaker, onder andere tijdens de kerkdiensten. Zo werden ze gewend om zichzelf te horen zingen, ook in de hoogte. Met de ontkerkelijking is de stemtraining afgenomen. Veel tenoren kunnen niet met falsetstem zingen of durven dat niet. Daarbij komt dat de hoge la - die een tenor probleemloos moet kunnen zingen - hoger is dan een jaar of zeventig terug, met dank aan dirigenten.

Een dirigent uit het Nederlandse Zuid-Limburg, die werkt met verschillende gemengde koren en mannenkoren vertelt dat hij een tekort aan tenoren nauwelijks waarneemt. Hij beweert dat er genoeg tenoren zijn, als ze je weet te vinden.

Zeer belangrijk is een goede stemvorming, daarmee dient iedereen op tijd te beginnen. Als dat niet gebeurt, krijg je niet alleen nauwelijks tenoren, maar ook geen echt diepe bassen.

Een muzikaal adviseur betreurt dat veel dirigenten weinig verstand hebben van de stem, ze laten de stemontwikkeling van hun koorleden links liggen. Dat is een gemiste kans.

Koorzangers mogen zich dan ook gelukkig prijzen dat vooral koordirigenten of stemcoaches aandacht geven aan een zangscholing.

Stemtraining is noodzakelijk!

Dirigenten dienen veel aandacht te besteden aan stemtraining van hun koorleden. Er worden namelijk maar weinig tenoren kant en klaar aangeleverd. Tenoren moeten bij het zingen harder voor het resultaat werken: zij moeten hun borststem hoger inschakelen en hebben meer te maken met stemovergangen. Daar is vrij veel techniek voor nodig. Trouwens, weet dat een bariton-koorlid eigenlijk ook een tenor kan zijn. Als dat een oplossing is, moedig hem dan op allerlei manieren aan om dat stemtype te ontwikkelen. Laat hem maar stemtraining ontwikkelen tijdens de repetities.

Hoe oplossen?

De eeuwige zoektocht naar zangers met een goede stem is voor dirigenten niet gemakkelijk. Mogelijk kan het koor aangepast worden. Zo'n aanpak kan wel een andere koorklank geven.

Bijvoorbeeld: de lage alt en laten meezingen met de tenorpartij. Daarvoor moet zorgvuldig uitgekeken worden naar vrouwen die daar een geschikte stem voor hebben. Dat idee is ook niet zo vreemd. Oude muziek werd veel minder geschreven op het timbre van de stem. De stemmen van tenor en contra-alt lagen vrij dicht bijeen en waren goed uitwisselbaar. Pas later werd de tenorpartij expliciet voor de hoge, heldere mannenstem geschreven.

Tenoren onder druk

Een goed geschoolde tenor kan zijn handjes knijpen: vaak heeft hij de koren voor het uitzoeken en hoeft hij geen schrik te hebben voor een plaats in een felbegeerd koor of concert.

Als je een paar maal aan een project hebt deelgenomen, weten ze wat je waard bent. Dat is een voordeel, mogelijk ook een nadeel: er wordt sterk op je gerekend dat

je zoveel mogelijk mee doet. Je weet dat een project onder druk kan komen als er niet genoeg tenoren zijn, dat geeft soms wel een druk.

Koorscholing

Er is een prima oplossing om tenoren en bassen aan te trekken: koorscholing voor mannen.

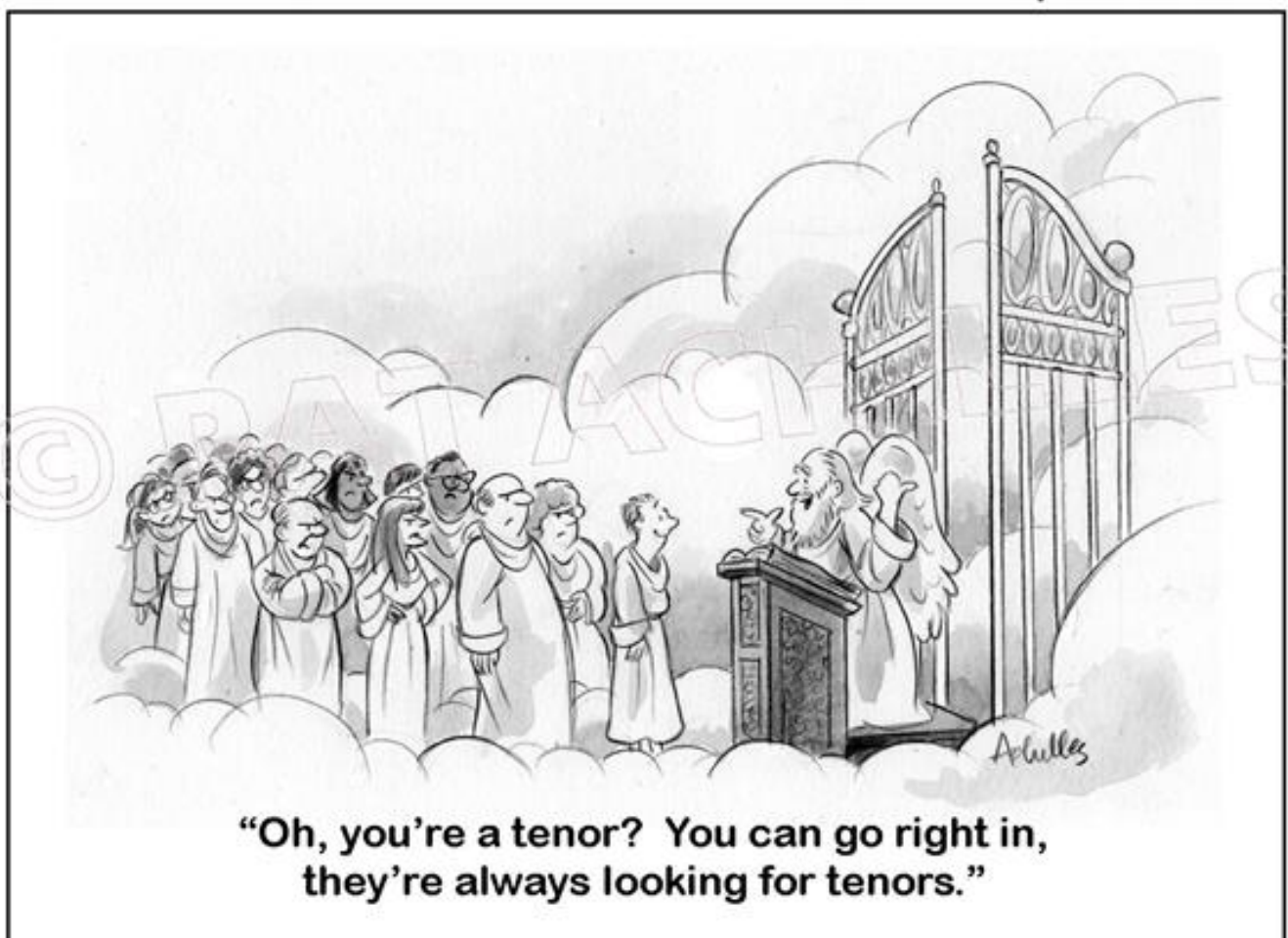
Zanglessen geven aan mannen die graag in een koor willen zingen, maar nog weinig ervaring hebben met het wat moeilijker repertoire. Koorscholing biedt mensen een steuntje in de rug en helpt bij het ontwikkelen van basistechnieken. Koorscholing is geen zangles: zangkwaliteit

hoort bij de auditie en naar aanleiding daarvan kan je concluderen of iemand zelf voldoet.

Nog een weetje om zangers te werven:

het Utrechtse kamerkoor Sforzato verzong een plezierige wervingsactie: aan het eind van een concert werden alle mannen uit het publiek uitgenodigd om een eenvoudig, driestemmig stukje van Mozart mee te komen zingen. Velen vinden het plezierig om eens, zonder schroom, op een podium te staan. Het helpt ze ook over de drempel voor een auditie .

bron: ZING-magazine

De World Choir Games - het grootste koorevenement ter wereld - komt voor haar 11e editie naar Vlaanderen van 5 tot en met 15 juli 2020. Dat wordt een niet te missen thuismatch voor Vlaamse koren, maar ook een onvergetelijk evenement voor heel de regio. Men verwacht maar liefst 500 koren van over de hele wereld, waaronder enkele van de beste amateurkoren ter wereld, samen goed voor 20.000 buitenlandse gasten. Het evenement vindt tegelijkertijd plaats in Antwerpen en Gent.

Door, met en voor heel Vlaanderen

Tallose koren zullen deelnemen aan de games zelf. Maar ook voor losse zangers, dirigenten en het publiek is er heel wat te doen, al zingend of luisterend. Bovendien wordt in januari reeds de vlam van de World Choir Games aangestoken en zal die KOORVLAM door heel Vlaanderen reizen langs alle soorten en kleuren van zangprojecten. Op deze manier wordt in kaart gebracht hoeveel er wordt gezongen en hoeveel deugd dit doet !

Een festival

De World Choir Games zijn de grootste koorwedstrijd in de wereld, maar het evenement is tegelijk ook een echt festival!

Met een heuse World Choir Village, gratis concertjes op gezellige pleinen, Open Singings waaraan iedereen mag meedoen en... een grote Landenparade door Antwerpen. Ook de workshops zijn toegankelijk voor iedereen.

Concerten in alle kleuren en geuren

Als er plots 500 koren van over de hele wereld naar hier komen, leidt dat onvermijdelijk tot fascinerende concerten! Uiteraard zijn alle wedstrijdconcerten toegankelijk voor publiek. Prestigieuze galaconcerten met de beste professionele en amateurkoren sieren de programma's van onze beste concertzalen. Deelnemende koren zingen in Gent en Antwerpen gratis vriendschapsconcerten en ook in andere steden kom je buitenlandse koren tegen.

De WCG 2020 worden in Vlaanderen georganiseerd op initiatief van EventFlanders - een samenwerkingsverband van Toerisme Vlaanderen, het departement Cultuur, Jeugd en Media en het Departement Buitenlandse Zaken – de steden Antwerpen en Gent en Koor&Stem vzw.

Meer info op www.koorenstem.be

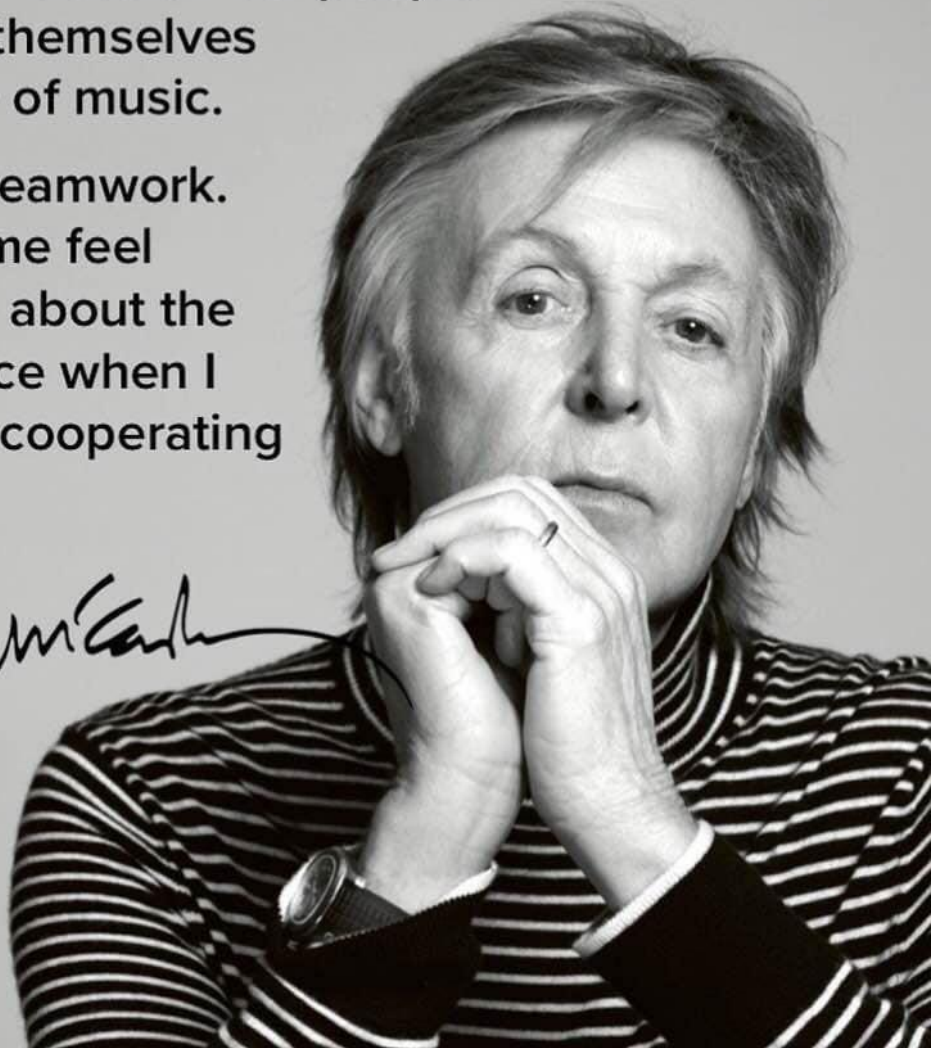
OVERLIJDEN

Tony Verstreken, echtgenoot van Ilse Wildiers, geboren te Lier op 23 december 1932 en overleden te Wilrijk op 13 maart 2019, vader van Liesbeth (T13) en Herbert (T02)

‘I love to hear a choir. I love the humanity to see the faces of real people devoting themselves to a piece of music.

I like the teamwork. It makes me feel optimistic about the human race when I see them cooperating like that.’

Paul McCartney

A crossword puzzle grid with German words filled in. The words are:

- Jesuitenkerk
- Kadiz
- Maure
- Vatermaure
- Gollgotha
- Dachhofalle
- Kriisienvercammen
- Williamverman
- Schopfung
- Achterbahn

WERKTEN MEE

Wilfried Cajot
Thierry De Paepe
Ann D'Haese
Paul Dinneweth
Terry Janssen
Lut Lemmens
Annemie Nelis
Karel Van Cauwenberghe

HARTELIJK DANK!

Een suggestie, een artikel ... voor het volgend nummer ontvangen we graag ten laatste op 12 september 2019.

Teksten in Word als bijlage van een e-mail
lut.lemmens53@gmail.com – janssenterry@hotmail.com en/of
wilfried.cajot@telenet.be

Verantwoordelijke uitgever
Karel Van Cauwenberghe
Meerminne 7 b1
2640 Mortsel